

ΜΑΘΗΜΑ 30

ΤΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ -1

Αριθμητικά είναι οι λέξεις που φανερώνουν αριθμούς ή μία αριθμητική σειρά, ή εκφράζουν αριθμητικές έννοιες (ένα, τέσσερα, πέμπτος, δεκαπλάσιος, τριπλός, δυάδα, δεκαριά, κλπ.).

Τα αριθμητικά μπορεί να είναι **επίθετα** (ένα, τέσσερα, πέμπτος, δεκαπλάσιος, τριπλός, κλπ.), μπορεί να είναι και **ουσιαστικά** (δυάδα, δεκαριά, κλπ.).

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΩΝ

1. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

α. Απόλυτα

μηδέν, ένα, δύο, τρία, τέσσερα, πέντε, κλπ.

β. Τακτικά

πρώτος, δεύτερος, τρίτος, τέταρτος, πέμπτος, κλπ.

γ. Πολλαπλασιαστικά

μονός, διπλός, τριπλός, τετραπλός, πενταπλός, κλπ.

δ. Αναλογικά

διπλάσιος, τριπλάσιος, τετραπλάσιος, πενταπλάσιος, κλπ.

2. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Σχηματίζονται με τις καταλήξεις:

α. -άδα

μονάδα, δυάδα, τριάδα, τετράδα, πεντάδα, κλπ.

β. -αριά

δεκαριά, δωδεκαριά, δεκαπενταριά, εικοσαριά, τριανταριά, κλπ.

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

Απόλυτα αριθμητικά

Τα απόλυτα αριθμητικά είναι λέξεις που δείχνουν ένα ορισμένο πλήθος από πρόσωπα, ζώα, ή πράγματα.

π.Χ. μηδέν βαθμοί Κελσίου / ένας άνθρωπος / δύο κατσίκες / πέντε μολύβια
τριάντα γάτες / εκατό παιδιά / εκατόν πενήντα τέσσερις βάρκες / χίλιοι σεισμοί, κλπ.

ΚΛΙΣΗ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΩΝ

α. Το ένα και το μηδέν

- Το **ένας** υπάρχει και στα **τρία γένη**.
- Το **ένας – μία – ένα** κλίνονται μόνο στον ενικό αριθμό. (Προφανώς, αφού αναφέρονται σε **ένα** μόνο, δεν θα ήταν δυνατόν να έχουν πληθυντικό αριθμό.)
- Το **μηδέν** υπάρχει μόνο στο **ουδέτερο** γένος.
- Το **μηδέν**, επειδή τελειώνει με τον αριθμό “ένα” (δείτε στις παρατηρήσεις στο Μάθημα 23), κλίνεται μόνο στον ενικό αριθμό (το μηδέν, του μηδενός), όμως χρησιμοποιείται και στον πληθυντικό (μηδέν βαθμοί Κελσίου, μηδέν μονάδες στο κινητό, κλπ.).

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ						
	αρσενικό		θηλυκό		ουδέτερο	
Ονομαστική	ένας	—	μία (μια)	—	ένα	μηδέν
Γενική	ενός	—	μίας (μιας)	—	ενός	μηδενός
Αιτιατική	έναν	—	μία (μια)	—	ένα	μηδέν

β. Το τρία και το τέσσερα

- Το **τρία** και το **τέσσερα** κλίνονται μόνο στον πληθυντικό αριθμό. (Προφανώς, αφού αναφέρονται σε **περισσότερα από ένα**, δεν θα ήταν δυνατόν να έχουν ενικό αριθμό.)

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
	αρσενικό / θηλυκό		ουδέτερο	
Ονομαστική	τρεις	τέσσερις	τρία	τέσσερα
Γενική	τριών	τεσσάρων	τριών	τεσσάρων
Αιτιατική	τρεις	τέσσερις	τρία	τέσσερα

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟ ΤΩΝ ΑΠΟΛΥΤΩΝ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΩΝ

1. Εκτός από το *ένα*, όλα τα απόλυτα αριθμητικά επίθετα σχηματίζονται **μόνο** στον γηθηθυντικό.
Π.χ. δύο παιδιά, δεκατρείς χελώνες, είκοσι τέσσερις μουσικοί, εκατόν τέσσερα θρανία.
2. Το *έντεκα* και το *δώδεκα* είναι τύποι που έχουν μείνει από τα αρχαία:
έντεκα (ένδεκα) < εν + δέκα [1 + 10] , δηλαδή 1 παραπάνω από 10,
δώδεκα < δύο + δέκα [2 + 10] , δηλαδή 2 παραπάνω από 10.
3. Οι αριθμοί από το 13 ως το 19 γράφονται με μία λέξη,
(ή, πιο απλά, όλοι οι αριθμοί από το 0 έως το 20 γράφονται με μία λέξη).
4. Το *εκατό*, όταν βρίσκεται με άλλα αριθμητικά, κρατάει τον αρχαίο τύπο με το “ν” (*εκατόν*) , άσχετα από το αν ακολουθεί φωνήεν ή σύμφωνο:
Π.χ. εκατό άνθρωποι, εκατό ζώα, αλλά: εκατόν ένας άνθρωποι, εκατόν δύο ζώα, κλπ.
5. Τα αριθμητικά *ένας – μία – ένα*, όταν μπαίνουν ως α’ συνθετικό σε μία λέξη γίνονται **μονο-** :
Π.χ. μονοψήφιος αριθμός [αριθμός με ένα ψηφίο], μονοσύλλαβη λέξη [λέξη με μία συλλαβή], μονότερμα [αγώνας ποδοσφαίρου με ένα τέρμα].
6. Τα αριθμητικά *τέσσερις - τέσσερα*, όταν μπαίνουν ως α’ συνθετικό σε μία λέξη γίνονται **τετρα-** :
Π.χ. τετράγωνο, τετραμελής [οικογένεια], τετραπέρατος [άνθρωπος]).
7. α) Το επίθετο *μισός*, όταν είναι β’ συνθετικό με το *ένας* ή *μία*, τελειώνει σε “η”:
(ο ενάμιση, του ενάμιση, τον ενάμιση, η μιάμιση, της μιάμισης, την μιάμιση).
Μετά από οποιοδήποτε άλλο αριθμητικό η κατάληξη είναι “ι”:
(ενάμισι, δύομισι, τρεισήμισι, τριάμισι, τεσσερισήμισι, τεσεράμισι, πεντέμισι, κλπ.).
β) Το επίθετο *μισός*, όταν είναι β’ συνθετικό με αριθμητικό, γράφεται:
-μισι μετά από φωνήεν (*δύο – δύομισι / τρία – τριάμισι*), και
-ημισι μετά από σύμφωνο (*τρεις – τρεισήμισι / τέσσερις – τεσσερισήμισι*).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΛΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΛΥΤΩΝ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΩΝ

1. Το *ένας*, επειδή δεν έχει γηθηθυντικό, όταν βρίσκεται μαζί με άλλα αριθμητικά εκφράζοντας ένα πλήθος ουσιαστικών, εξακολουθεί να **κλίνεται στον ενικό**.
Π.χ. οι διακόσιοι ένας άντρες, οι διακόσιες μία γυναίκες, τα διακόσια ένα παιδιά, των διακοσίων ενός αντρών, των διακοσίων μιας γυναικών, των διακοσίων ενός παιδιών, κλπ.

- 2.** Το *τρία* και το *τέσσερα* έχουν **ίδιους τύπους** για το αρσενικό και το θηλυκό γένος.
 Π.χ. *τρεις δρόμοι, τρεις πετσέτες* (αλλά: *τρία κουτιά*),
τέσσερις λύκοι, τέσσερις πάπιες (αλλά: *τέσσερα κουνέλια*), κλπ.
- 3.** Τα απόλυτα αριθμητικά είναι **άκλιτα** (τα *δύο πιάτα - των δύο πιάτων, οι πέντε δρόμοι - των πέντε δρόμων, κλπ.*). Τα **μοναδικά που κλίνονται είναι τα απόλυτα αριθμητικά ένα, τρία, τέσσερα**, είτε βρίσκονται μόνα τους είτε ως τμήματα σύνθετων αριθμητικών (το *ένα καλάθι - του ενός καλάθιού, οι τρεις αριθμοί - των τριών αριθμών, οι είκοσι ένας άνθρωποι - των είκοσι ενός ανθρώπων, κλπ.*, τα *δεκατρία ευρώ - των δεκατριών ευρώ, οι τριάντα τέσσερις μουσικοί - των τριάντα τεσσάρων μουσικών, κλπ.*).
- 4.** Οι αριθμοί από το *διακόσια* και πάνω **κλίνονται** όπως τα επίθετα:
 (οι *διακόσιοι άντρες, των διακοσίων γυναικών, οι χίλιοι εργάτες, των χιλίων εργατών, κλπ.*).
- 5. α)** Από το *0* ως το *1.000*, όσα αριθμητικά κλίνονται **παίρνουν το γένος του ουσιαστικού** που συνοδεύουν:
 Π.χ. *μία σκούπα, τρεις πίνακες, δεκατέσσερα σχολεία, εξήντα ένας άνθρωποι, κλπ.*
- β)** Οι *χιλιάδες* γράφονται ως **θηλυκό γένος** (αφού η χιλιάδα είναι θηλυκό ουσιαστικό):
 Π.χ. *τρεις χιλιάδες παιδιά, τέσσερις χιλιάδες πράγματα, κλπ.*
- β)** Από τα *εκατομμύρια* και πάνω γράφονται ως **ουδέτερο γένος** (επειδή τα *εκατομμύρια, δισεκατομμύρια, κλπ.* είναι ουδέτερα ουσιαστικά):
 Π.χ. *ένα εκατομμύριο γυναίκες, τρία δισεκατομμύρια πεταλούδες, τέσσερα τρισεκατομμύρια γαλαξίες, κλπ.*

Τακτικά αριθμητικά

Τα τακτικά αριθμητικά φανερώνουν την θέση που παίρνει κάτι σε μια σειρά από όμοια πράγματα.

Π.χ. *Κάθομαι στο δεύτερο θρανίο, ήρθα τρίτος στο τρέξιμο, κλπ.*

Τα τακτικά αριθμητικά έχουν **τρία γένη** και κλίνονται όπως τα επίθετα σε *-ος -η -ο*.

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

Ενώ το *εννιά* και το *εννέα* (και τα αριθμητικά που τα περιέχουν) γράφονται με **“νν”**, το *ένατος* και το *ενενήντα* (και τα αριθμητικά που τα περιέχουν) γράφονται με **“ν”**.

ΜΑΘΗΜΑ 30

ΟΝΟΜΑ:

ΤΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ -1

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Γράψτε τους παρακάτω αριθμούς ολογράφως (δηλαδή με ολόκληρες λέξεις):

α. 137

β. 1862

γ. 2975

δ. 34209

ε. 459987

στ. 1592.130

ζ. 94203.014

2. Συμπληρώστε ολογράφως τα αριθμητικά στο παρακάτω κείμενο:

Η Έλνα είναι (6,5) ετών. Η αδερφή της είναι (13)

ετών. Η μητέρα της (34) ετών, ο πατέρας της

..... (39), η γιαγιά της 65),

ο παππούς της (73) και ο προπάππος της

..... (92). Γεννήθηκε στις (19)

Αυγούστου του (2016).

3. Συμπληρώστε ολογράφως τα απόλυτα αριθμητικά στο παρακάτω κείμενο:

Ο αιώνας έχει χρόνια. Ο χρόνος έχει μήνες,

ή αλλιώς ημέρες.

Κάθε μήνας έχει ή ημέρες, εκτός από

τον Φεβρουάριο, που έχει ημέρες (και κάθε

χρόνια έχει). Κάθε μήνας έχει περίπου

εβδομάδες. Κάθε εβδομάδα έχει ημέρες.

Κάθε ημέρα έχει ώρες. Κάθε ώρα έχει

λεπτά.

4. Γράψτε τους παρακάτω αριθμούς ολογράφως στην σωστή πτώση, σύμφωνα με το ουσιαστικό που συνοδεύουν:

- α. (13) σπίτια
β. (800) ετών
γ. (1) εβδομάδας
δ. (4) εφημερίδες
ε. (200) τόμους
στ. (14) μαθητών
ζ. (1) στρέμματος
η. (3.000) χρόνων
θ. (3.000.000.000) χιλιόμετρα
ι. (600) αυτοκίνητα

5. Γράψτε με λέξεις τους αριθμούς:

- α. 1 1/2 κιλό
- β. 1 1/2 τόνος
- γ. 1 1/2 ώρα
- δ. 2 1/2 μέτρα
- ε. 3 1/2 κιλά
- στ. 3 1/2 ώρες
- ζ. 4 1/2 μήνες
- η. 4 1/2 λεπτά
- θ. 9 1/2 μερίδες
- ι. 12 1/2 σελίδες
- ια. 2 1/2 εκατοστά
- ιβ. 5 1/2 εβδομάδες
- ιγ. 3 1/2 ευρώ
- ιδ. 9 1/2 χρόνια
- ιε. 1 1/2 γλυκό
- ιστ. 8 1/2 στρέμματα
- ιζ. 4 1/2 κομμάτια